

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4So/77/2013
Identifikačné číslo spisu:	7013200291
Dátum vydania rozhodnutia:	19.11.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Ida Hanzelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:7013200291.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedkyne senátu JUDr. Idy Hanzelovej a členov senátu JUDr. Ing. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci navrhovateľa: W. J., bytom T., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, Bratislava, Ul. 29. augusta č. 8, v konaní o preskúmanie rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX z 08.01.2013, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 9Sd/3/2013 - 15 z 8. júla 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 9Sd/3/2013 - 15 zo dňa 8. júla 2013 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX . zo dňa 8. januára 2013 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Rozsudkom krajského súdu bolo potvrdené rozhodnutie odporkyne, ktorým uložila navrhovateľovi povinnosť vrátiť neprávom vyplatený predčasný starobný dôchodok v celkovej sume 1733,01 Eur do 30 dní odo dňa doručenia rozhodnutia z dôvodu podľa § 236 ods. 1 písm.a) a b) zák.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zák.č. 310/2006. V odôvodnení odporkyňa uviedla, že neplnením riadnej ohlasovacej povinnosti a prijímaním predčasného starobného dôchodku vyplateného neprávom navrhovateľ spôsobil, že sa predčasný starobný dôchodok poskytol neprávom. Dôchodok sa vyplácal v dobe od 09.01.2012 do 09.08.2012 v sume 299 Eur mesačne, hoci nepatril. Konštatovala, že navrhovateľ v žiadosti o predčasný starobný dôchodok z 09.01.2012 uviedol, že ku dňu 31.12.1992, t. j. ku dňu rozdelenia ČSFR bol nezamestnaný, neevidovaný. Dodatočne bolo odporkyni oznámené Českou správou sociálneho zabezpečenia, že v období od 24.06.1991 do 18. mája 1993 navrhovateľ pracoval u zamestnávateľa Modřanská potrubní, a.s. Praha 4 a preto všetky doby poistenia pred 01.01.1993 sa považujú za doby zabezpečenia Českej republiky a dôchodok za ne je povinná poskytovať ČSSZ. Odporkyňa uviedla, že ČSSZ čiastočne uhradila naviac vyplatenú sumu vo výške 330,11 Eur, odporkyňa naďalej eviduje naviac vyplatenú sumu vo výške 1733,01 Eur.

Krajský súd v dôvodoch svojho potvrdzujúceho rozsudku uviedol, že súd na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že navrhovateľ v žiadosti zo dňa 09.01.2012 o priznanie predčasného starobného dôchodku uviedol nepravdivé údaje týkajúce sa obdobia od 18.05.1991 do 31.05.1994, pokiaľ uviedol, že v tomto období bol nezamestnaný a neevidovaný. Pravdivosť navrhovateľom uvedených údajov v žiadosti o predčasný starobný dôchodok bola vyvrátená písomným oznámením Českej správy sociálneho zabezpečenia, z ktorého vyplýva, že navrhovateľ v období od 24.06.1991 do 18.05.1993 bol zamestnaný v organizácii Modřanská potrubní, a.s., Praha 4, ktorá je zapísaná v obchodnom registri Českej republiky a podľa článku 20 Zmluvy medzi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálnom zabezpečení č. 228/1993 Zb. je príslušná Česká správa sociálneho zabezpečenia Praha. Z uvedeného je zrejmé, že navrhovateľ pri podaní žiadosti o predčasný starobný dôchodok si nesplnil svoju povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 67 a nasl. zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

Podľa článku 20 ods. 1 Zmluvy medzi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálnom zabezpečení doby zabezpečenia získané pred dňom rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky sa považujú za doby zabezpečenia tohto zmluvného štátu, na ktorom území mal zamestnávateľ občana sídlo ku dňu rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky alebo naposledy pred týmto dňom.

Keďže navrhovateľ v období od 24. júna 1991 do 18. mája 1993 pracoval u zamestnávateľa Modřanská potrubní, a.s., Praha 4 a táto spoločnosť je zapísaná v obchodnom registri Českej republiky, všetky doby zabezpečenia, ktoré navrhovateľ získal pred 1. januárom 1993 sa považujú za doby zabezpečenia Českej republiky a dôchodok je za ne príslušná poskytnúť Česká správa sociálneho zabezpečenia. V tejto súvislosti súd uvádza, že Česká správa sociálneho zabezpečenia poskytovala navrhovateľovi v období od 09.01.2012 do 09.08.2012 predčasný starobný dôchodok, čo potvrdil aj navrhovateľ vo svojej výpovedi na pojednávaní dňa 8. júla 2013, keď uviedol, že si bol vedomý, že za uvedené obdobie mu dôchodok bude vyplácať Česká republika a tento dôchodok mu bol aj Českou republikou vyplácaný. Za takýchto okolností musel navrhovateľ predpokladať, že sa mu predčasný starobný dôchodok vyplácaný odporcom mesačne v sume 299 Eur vypláca v období od 09.01.2012 do 09.08.2012 neprávom, a teda v danom prípade zo strany navrhovateľa bola naplnená skutková podstata ustanovenia § 236 ods. 1 písm. a/, b/ zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z. pre vrátenie dávky, ktorá mu od 09.01.2012 do 09.08.2012 nepatrila.

Súd zvažil všetky uvedené skutočnosti, na ich základe a v súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami podľa § 250q ods. 2 O.s.p. napadnuté rozhodnutie odporcu zo dňa 08.01.2013 ako vecne správne potvrdil.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ odvolanie, v ktorom žiadal zrušiť prvostupňový rozsudok a vec vrátiť krajskému súdu na nové konanie alebo aby odvolací súd zrušil rozhodnutie odporkyne. Súčasne žiadal o ustanovenie právneho zástupcu, nakoľko nie je spôsobilý si zaplatiť advokáta na svoje zastupovanie. V dôvodoch odvolania uviedol, že pred pracovníckou poisťovňou pri spisovaní žiadosti jasne uviedol, že za vyššie uvedené obdobie pracoval pre uvádzaného zamestnávateľa v ČR, že nemá so sebou potvrdenie o pracovnom pomere, na čo pracovníčka poisťovne reagovala tak, že do osobného listu dôchodkového zabezpečenia ona napíše, že za uvedené obdobie bol nezamestnaný a neevidovaný. Prítomná pri tomto úkone bola ako svedok I. J., ktorú navrhovateľ žiadal vypočuť na súde, ale nevie prečo nebola vypočutá.

Odporkyňa žiadala prvostupňový rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd, ako súd odvolací, po preskúmaní napadnutého rozsudku v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní (§ 212 ods. 1 O.s.p.) jednomyselne dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa je dôvodné vyhovieť. Najvyšší súd preto rozsudok krajského súdu zmenil a rozhodnutie odporkyne podľa § 250j ods. 3 vety prvej zrušil z dôvodov podľa § 250j ods. 2 písm. c) a d) O.s.p. rozsudkom, ktorý verejne vyhlásil na mieste a v čase oznámenom na úradnej tabuli najvyššieho súdu a na jeho internetovej stránke www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 236 (1) Prijemca dávky je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého mu nepatrila alebo nepatrila v poskytovanej sume, ak

- a) nesplnil povinnosť uloženú týmto zákonom,
- b) prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila, alebo
- c) vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila.

Preskúmaným rozhodnutím odporkyňa uložila povinnosť vrátiť vyplatený predčasný starobný dôchodok v celkovej sume 1733,01 Eur z dôvodu podľa § 236 ods. 1 písm. a) a b), t.j. pre nesplnenie povinnosti uloženej zákonom č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon“) a z dôvodu prijímania dávky alebo jej časti, hoci prijímateľ vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrila.

V rozhodnutí odporkyne nie sú skutkovo vymedzené dôvody aplikácie uvedených ustanovení zákona. Odporkyňa v dôvodovej časti rozhodnutia len konštatuje, že „nesplnením riadnej ohlasovacej povinnosti a prijímaním predčasného starobného dôchodku vyplateného neprávom ste spôsobili, že sa starobný dôchodok poskytol neprávom. Dôchodok sa vyplácal v dobe od 9. januára 2012 do 9. augusta 2012 v sume 299,00 Eur mesačne, hoci nepatril.“

Odvolací súd postráda v rozhodnutí skutkové vymedzenie povinnosti uloženej zákonom, ktorú prijímateľ dávky nesplnil vo vzťahu ku skutkovej podstate uvedenej v písm. a).

Vo vzťahu ku skutkovej podstate uvedenej v písm. b) rozhodnutie neobsahuje skutkové vymedzenie, či prijímateľ dávky vedel, že mu dávka nepatrí, a na základe akých skutkových zistení odporkyňa dospela k uvedenému skutkovému záveru, prípadne na základe akých okolností musel predpokladať, že mu dávka nepatrí. Dôvody rozhodnutia poukazujú len na aplikáciu Zmluvy medzi ČR a SR o sociálnom zabezpečení, čo však samé osebe nepostačuje pre vymedzenie zodpovednosti podľa § 236 ods. 1 písm. a) a b) zákona ani čo do základu tejto zodpovednosti a ani čo do stanovenej výšky sumy požadovanej na vrátenie. Rozhodnutie odporkyne je z uvedených dôvodov nepreskúmateľné a preto bolo dôvodné ho zrušiť.

Okolnosti, ktoré mohli spôsobiť, že odporkyňa odňala navrhovateľovi predčasný starobný dôchodok rozhodnutím z 18.07.2012 (v ktorom jednoznačné dôvody uvedené nie sú) sú vysvetlené až v liste odporkyne z 05.10.2012. V ňom sa uvádza, že navrhovateľ uviedol pri spisovaní žiadosti o predčasný starobný dôchodok, že v rozhodnej dobe, t. j. ku dňu rozdelenia ČSFR bol neevidovaný nezamestnaný a až neskôr od ČSSZ zistila, že bol zamestnancom organizácie so sídlom v ČR, z čoho vyplýva, že dôchodok je príslušná poskytovať ČSSZ. V uvedenom liste sa tiež vysvetľuje spôsob výpočtu sumy teoretického predčasného starobného dôchodku. Ani v predmetnom liste uvedené dôvody však nedávajú podklad pre závery o zodpovednosti navrhovateľa za vznik preplatku. Z dávkového spisu totiž vyplýva, že po rozhodnutí o priznaní predčasného starobného dôchodku (z 26.01.2012, expedované 02.02.2012) obdržala SP 31.01.2012 list ČSSZ z 25.01.2012 o tom, že za obdobie od 24.06.2001 do 18.05.1993 navrhovateľ pracoval v organizácii Modřanská potrubní a.s. Praha 4. Z uvedeného vyplýva, že pre vznik a stanovenie výšky preplatku nemožno v plnej miere stanoviť zodpovednosť prijímateľa dávky. V ďalšom konaní bude však dôvodné vykonať dokazovanie na okolnosti spisania žiadosti o dôchodok a skutkovo aj právne vymedziť základ zodpovednosti navrhovateľa za preplatok.

Pokiaľ krajský súd dopĺňoval dôvody rozhodnutia odporkyne vlastným skutkovým a právnym vymedzením zodpovednosti prijímateľa dávky, rozhodol nad rámec svojej právomoci vymedzenej zákonom, t. j. preskúmať zákonnosť rozhodnutia.

Z týchto dôvodov odvolací súd rozhodol tak, ako je výroku uvedeného.

V štádiu odvolacieho súdneho konania, keďže súd rozhodoval bez ústneho pojednávania, nebol dôvod na

ustanovenie bezplatného právneho zástupcu. Bude na navrhovateľovi, či v prípade pokračovania dávkového konania požiada príslušné Centrum právnej pomoci o právnu pomoc, prípadne aj pre účely ďalšieho súdneho konania.

Vzhľadom na výsledok odvolacieho konania navrhovateľovi vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania, trovy mu však nevznikli, odporkyni náhrada trov konania nepatrí, preto súd účastníkom náhradu trov konania nepriznal (§ 250k ods. 1 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.